

Asia: VN/12577/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Huoltovarmuuskeskus kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja on perehtynyt lausuntopyyntöön ja sen taustalla olevaan materiaaliin. Huoltovarmuuskeskus esittää lausuntonaan seuraavaa:

HVK toteaa, että Suomen ulkomaankaupasta yli 95 % kuljetetaan meritse. Meriliikenteen häiriötön sujuminen ympäri vuoden on oleellinen osa Suomen huoltovarmuutta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väylämaksulakia väylämaksun yksikköhintojen ja enimmäismäärien korottamiseksi. Esityksen voimaantulon myötä väylämaksut perittäisiin täysimääräisinä 1.1.2025 alkaen.

Hallitusohjelmassa on kirjaus merenkulun väylämaksujen puolituksen tekemisestä pysyväksi. Nyt lausunnoilla oleva hallituksen esitys perustuu hallituksen kehysriihessä huhtikuussa 2024 tekemään päätökseen, ja sitä on perusteltu julkista taloutta tasapainottavana toimenpiteenä. Esityksen voimaantulo toisi valtiolle 36 miljoonaa euron vuotuisen lisätulon vuodesta 2025 alkaen.

Esityksen mukaan huoltovarmuuden ja ympärivuotisen liikenteen turvaamiseksi väylämaksujen porrastaminen jääluokkien mukaan sekä maksukertaleikkurit pidettäisiin ennallaan. Korotuksen on todettu olevan merkittävä, mutta tasasuhteinen kautta hinnaston. Varustamot siirtävät maksukorotuksen eteenpäin kuljetusasiakkaille ja matkustajille. Arvioituja kustannusnousuja on arvioitu suhteessa rahtitonneihin, matkalippujen hintoihin ja per kuljetettu ajoneuvo, sekä suhteutettuna Logistiikaselvitys 2023:n mukaisesti logistiikan kokonaiskustannuksiin.

Esityksessä on todettu väylämaksujen korotuksen heikentävä vaikutus Suomen logistiseen kilpailukykyyn. Väylämaksun korotus toteutuisi samanaikaisesti muiden meriliikenteen kustannuksia vaihteittain lisäävien EU-toimenpiteiden, kuten merenkulun päästökauppa, kanssa. A.o. toimenpiteet lisäävät Suomen kauppamerenkulun kustannuksia vuositasolla sadoilla miljoonilla euroilla, ja niillä on vaikutuksia myös varustamoiden halukkuudessa investoida parhaiden jääluokkien aluksiin.

HVK toteaa kauppamerenkulun toimijoille ja niiden kuljetusasiakkaille olevan tärkeää, että meriliikenteen kustannukset ovat mahdollisimman hyvin ennustettavissa. Huoltovarmuudelle

tärkeät alusinvestoinnit tehdään kymmenien vuosien tähtäimellä. Ympäri vuotisesti Suomen liikenteessä olevat alukset tulee suunnitella näihin olosuhteisiin. Väylämaksun puolitus on ollut jo vakiintunut käytäntö. Hallitusohjelman kirjaus on vahvistanut käsitystä, että väylämaksun taso jatkossakin pysyy samalla tasolla. Nopea muutos luo epävarmuutta merenkulun maksujen suhteen Suomessa ja pienentää investointihalukkuutta uusiin Suomen huoltovarmuuden kannalta tärkeisiin aluksiin.

Hallitus on omassa esityksessään todennut Suomen logistisen kilpailukyvyn heikkenevän. Tällä on oma vaikutuksensa teollisuuden investointihalukkuuteen Suomessa. Väylämaksun muutos vähentää merenkulun toimijoiden luottamusta merenkulkuun kohdistuvien maksujen ennakoitavuuteen. Luottamuksen puute puolestaan vähentää varustamoiden investointihalukkuutta Suomen olosuhteisiin soveltuvaan aluksiin. Nämä molemmat tekijät vähentävät pitkällä aikavälillä Suomen olosuhteisiin soveltuvan aluskapasiteetin määrää ja meriliikenteen jatkuvuutta. Näillä asioilla on suora vaikutus Suomen huoltovarmuuden kehittymiseen. HVK näkee, että väylämaksun osalta tulisi toimia hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti.

Lisätietoja antaa Jukka Etelävuori, vanhempi varautumisasiantuntija, (jukka.etelavuori@nesa.fi, 0295 05 1003).

Toroskainen Teija
Huoltovarmuuskeskus